

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

09

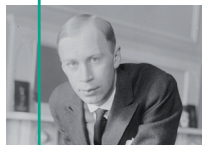
lutego
czwartek
19:00

NFM, Sala Czerwona

Od Boccheriniego do Piazzolli

B. Bartók

S. Prokofiew

A. Piazzolla

Maria Małgorzata Nowak-Walbrodt – skrzypce
Maciej Frąckiewicz – akordeon
Karolina Jaroszevska-Rajewska – wiolonczela
Łukasz Kuropaczewski – gitara

Program:

Luigi Boccherini (1743–1805) *Grave i Fandango* (aranż. M. Frąckiewicz)

Jacek Rabiński (*1956) *Il vento sferza*

Tomás Gubitsch (*1957) *Travesuras*

José María Sánchez-Verdú (*1968) *Dhatar* na gitarę i akordeon

Béla Bartók (1881–1945) *Tańce rumuńskie*

Siergiej Prokofiew (1891–1953) *Sonata na wiolonczelę solo op. 134*

Astor Piazzolla (1921–1992) *Cuatro estaciones porteñas*

[90']

Hiszpania, Argentyna i rytmy narodów

Artur Bielecki

Program dzisiejszego koncertu kameralnego oferuje słuchaczom wiele atrakcji, gdyż jest niezwykle barwny i zróżnicowany. Otwiera go utwór Boccheriniego, włoskiego kompozytora i wiolonczelisty. Luigi Boccherini (1743–1805) tworzył w okresie muzycznego klasycyzmu i znajdował się nieco w cieniu genialnych klasyków wiedeńskich: Haydna, Mozarta i Beethovena. Życie tego wybitnego artysty było trudne, a nawet uważa się go za pechowca. Dysponował ogromnym talentem i odznaczał się niezwykłą pracowitością; katalog jego dzieł obejmuje niemal sześćset pozycji, z których większość to rozbudowane, kilkuczęściowe utwory. Miał wszelkie cechy potrzebne do odniesienia sukcesu, przebywał w otoczeniu możnych tego świata, doceniała go często krytyka, zdobył sławę, a jednak bieda towarzyszyła jemu i jego rodzinie. Danuta Gwizdalanka pisała o nim: „Przez całe życie prześladował Boccheriniego pech. Urodził się, żył i umarł w biedzie. Chociaż zyskał sławę, nigdy nie miał okazji korzystać z jej owoców; zyski z powodzenia jego utworów czerpał wydawca, a kompozytor z rodziną wiegetował w jednopokojowym mieszkaniu. Także i po śmierci fortuna przeciwna była Boccheriniemu: jego dzieło uległo zapomnieniu i rozproszaniu, większość dokumentów i rękopisów zaginęła w czasie hiszpańskiej wojny domowej w 1936 i dopiero od niedawna jego muzyka przeżywa renesans”. Dodajmy, że renesans jak najbardziej zasłużony. Utwory Boccheriniego są pełne świeżości i uroku. Ponadto historycy muzyki wskazują, że nie tylko słynny Joseph Haydn był twórcą klasycznego kwartetu smyczkowego, jednego z najważniejszych gatunków muzycznych. Również Luigi Boccherini, autor niemal stu kwartetów smyczkowych, ma w tej dziedzinie duże historyczne zasługi. W jaki sposób włoski muzyk trafił do Hiszpanii?

Boccherini urodził się w Lukce, od dziecka występował publicznie jako wiolonczelista. Muzyki uczył się w Rzymie. Z wielkimi sukcesami koncertował we Włoszech, Austrii, Niemczech i we

Francji. W 1769 r. osiadł w Hiszpanii jako nadworny kompozytor infanta Don Luisa. Potem natrafiamy na pewne luki w biografii artysty, wiadomo jednak, że mimo międzynarodowego powodzenia swych dzieł kompozytor umarł w biedzie w roku 1805 w Madrycie. *Grave* i *Fandango*, utwór, który usłyszymy w opracowaniu Macieja Frąckiewicza, jest autorską aranżacją samego Boccheriniego. Materiał do tej kompozycji pochodził z kwintetów smyczkowych (G. 270 i G. 341). Boccherini zaaranżował w tym przypadku swoją muzykę na kwintet gitarowy w następującej obsadzie: gitara, dwoje skrzypiec, altówka i wiolonczela. Tworząc taką aranżację, kompozytor miał z czego korzystać, gdyż samych kwintetów smyczkowych napisał 125. *Grave* i *Fandango* to muzyka piękna, wyrazista i pełna temperamentu. *Fandango* jest hiszpańskim tańcem w metrum trójdzielnym i żywym tempie. Towarzyszy mu gitara oraz kastaniety. Uważane jest za najbardziej rozpowszechniony w Hiszpanii taniec tradycyjny. Mamy więc do czynienia z prawdziwie hiszpańską perłą w twórczości Boccheriniego.

W zupełnie inny świat przeniosą nas następne punkty programu. Utwór *Il vento sferza* jest dziełem Jacka Rabińskiego (rocznik 1956), polskiego kompozytora mieszkającego od wielu lat w Niemczech. Jacek Rabiński jest również gitarzystą, pianistą, improwizatorem i pedagogiem; kompozycję studiował w Berlinie pod kierunkiem Witolda Szalonka. Jako kompozytor Rabiński pozostaje zwolennikiem tonalności, którą uważa za coś naturalnego w muzyce (jak pisze: „Trudno jest wystarczyć tonalnie komponować”). Tonalny, a więc tradycyjny, sposób tworzenia okazuje się dla niego „tęsknotą za doskonałą harmonią”. Konsekwentnie korzysta z różnych skal, często stworzonych przez siebie. Lubi pisać na składy kameralne o wyszukanych zestawieniach instrumentów. *Il vento sferza* to utwór, którego tytuł można przetłumaczyć jako „Wiatr chłostzcze”; jest to kompozycja wczesna, napisana w roku 1986 na akordeon i gitarę. Nie brzmi ona wcale „tradycyjnie”, ale w ciekawy sposób wpisuje się w różne nurty muzyki XX w.

Tomás Gubitsch to współczesny argentyński kompozytor i gitarzysta, urodzony w 1957 r. Jego pełen temperamentu, pogodny i krótki utwór *Travesuras* (Psoły) można uznać za ciekawe preludium, wprowadzające publiczność w klimat muzyki argentyńskiej, której poświęcona jest cała druga część koncertu. Również współczesną miniaturą jest *Dhatar*, dzieło hiszpańskiego kompozytora José Marií Sáncheza-Verdú (rocznik 1968). Tytuł kompozycji, pochodzące z sanskrytu słowo *dhatar*, odsyła słuchacza w świat hinduistycznego panteonu i oznacza m.in. założyciela, twórcę, stwórcę.

W programie znalazły się też utwory klasyków XX w.: Bartóka i Piazzolli. Béla Bartók (1881–1945) to czołowa postać węgierskiej muzyki ubiegłego stulecia, genialny kompozytor, wybitny pianista i etnomuzykolog. Właśnie ta ostatnia specjalność zawodowa – etnomuzykologia – wpłynęła silnie na styl kompozytorski Bartóka. Artysta zbierał, nagrywał i analizował melodie ludowe różnych narodów, w odkrywcy sposób włączając je do swojego języka dźwiękowego. *Tańce rumuńskie* należą do najbardziej lubianych przez słuchaczy utworów węgierskiego mistrza. Kompozytor sięga w nich do autentycznej muzyki ludowej, na którą natrafił podczas swych prac badawczych. Sposób opracowania utworów jest mistrzowski i niezwykle błyskotliwy.

W drugiej części koncertu zabrzmiała muzyka Astora Piazzolli. Uważa się go za największego mistrza tanga i odnowiciela tego gatunku. Argentyński kompozytor, bandoneonista i szef artystyczny różnych zespołów muzycznych urodził się 11 marca 1921 r. w Mar del Plata. W dzieciństwie wyjechał wraz z rodziną do Nowego Jorku, gdzie jako nastolatek poznał swojego rodaka Carlosa Gardela (1890–1935), kompozytora i popularyzatora śpiewanego tanga. W 1937 r. 16-letni Piazzolla powrócił do Argentyny i wkrótce potem w Buenos Aires rozpoczął pracę dla Aníbal Troilo, wówczas czołowej postaci tanga. Troilo był kompozytorem, liderem zespołów i bandoneonistą samoukiem. Dla swojego szefa młody Piazzolla sporządził m.in. aranżacje tanga. W tym okresie studiował już klasyczną

kompozycję u Alberto Ginastery. Wkrótce Piazzolla dzięki nagrodzie za *Symfonię „Buenos Aires”* wyjechał na stypendium do Paryża, gdzie stał się uczniem słynnej Nadii Boulanger. Profesorka ośmieliła go do dalszego komponowania tanga.

Argentyński kompozytor otworzył nowy rozdział w historii tanga, jakim był styl *tango nuevo* (nowe tango). Charakteryzował się on m.in. unowocześnieniem języka muzycznego, większym bogactwem instrumentacji, elementami polifonii i jazzu. Piazzolla skomponował około 750 utworów, w tym czteroczęściową *Histoire du tango* (*Historię tanga*). Zmarł 5 lipca 1992 r. w Buenos Aires. Wszystkie zalety stylu kompozytora ujawniają się w pełni w *Cuatro estaciones porteñas*, cyklu z lat 1965–1970, który ukazuje cztery pory roku w Buenos Aires.

Maria Małgorzata Nowak-Walbrodt

Ukończyła z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. J.I. Paderewskiego w Poznaniu w klasie W. Malińskiego, a 3 lata później Universität der Künste w Berlinie (dyplom z wyróżnieniem). Od najmłodszych lat zdobywała najwyższe laury w ogólnopolskich oraz międzynarodowych konkursach skrzypcowych, uzyskując także rozmaite nagrody specjalne (m.in. podczas XI Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. H. Wieniawskiego w Poznaniu czy Konkursu Piosenki Eurowizji, na którym w 2006 r. reprezentowała Polskę). Swoje skrzypcowe umiejętności doskonaliła pod okiem znakomitych solistów i pedagogów, takich jak R. Ricci, M. Schwalbe, czy A.-S. Mutter. Jako solistka koncertowała w Polsce, Niemczech, Rosji, Holandii, Belgii, Finlandii, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, a także we Włoszech i we Francji.

Maciej Frąckiewicz

Akordeonista. Studiował na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie, a także w Hochschule für Musik w Detmold, ESMC w Barcelonie oraz na Folkwang Universität der Künste w Essen. Wykonuje muzykę dawną i najnowszą. Występuje z recitalami, z towarzyszeniem orkiestr oraz współtworzy projekty kameralne,

w tym słynne TWOgether Duo z M. Bojanowicz, a także duety z M. Brachą czy Ł. Kuropaczewskim. Zdobył m.in. Paszport „Polityki” (2013) i główną nagrodę w prestiżowym konkursie akordeonowym Arrasate Hiria w Hiszpanii (2012). Maciej Frąckiewicz jest propagatorem akordeonu wśród współcześnie tworzących kompozytorów. Współpracował m.in. z K. Penderekim i Z. Krauze. Z jego inspiracji powstało ponad 70 nowych utworów akordeonowych.

Karolina Jaroszevska-Rajewska

Jednym z jej ważniejszych ostatnich dokonań artystycznych jest recital w Weill Recital Hall w Carnegie Hall w 2016 r., poprzedzony recitalem w Filharmonii Narodowej w Warszawie. Artystka na zaproszenie Z. Nelsovej rozpoczęła studia w Juilliard School, które ukończyła z dyplomami Bachelor i Master of Music. W tym okresie debiutowała w USA w Alice Tully Hall w Nowym Jorku oraz występowała z orkiestrami amerykańskimi. W Polsce natomiast zadebiutowała w wieku 16 lat i od tego czasu koncertuje w kraju i za granicą na prestiżowych festiwalach, takich jak Europalia w Belgii czy Międzynarodowy Festiwal Chopinowski w Dusznikach-Zdroju, z wieloma znakomitymi muzykami, m.in. z A. Duczmał, J. Maksymiukiem i G. Karrem. Oprócz tego, że artystka prowadzi działalność solową i kameralną, jest także pierwszą wiolonczelistką Filharmonii Narodowej.

Łukasz Kuropaczewski

Absolwent Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu w klasie P. Zaleskiego oraz Peabody Conservatory of the Johns Hopkins University w Baltimore, gdzie kształcił się pod kierunkiem M. Barrueco. Występował z recitalami w Polsce, Rosji, Czechach, Bułgarii, Niemczech, Francji, Anglii, Serbii, Kosowie, Grecji, Hiszpanii, na Białorusi, Słowacji, Islandii, Węgrzech, Wyspach Kanaryjskich, a także w Japonii, Chinach, Kanadzie, USA, Meksyku oraz Panamie. Koncertował m.in. w Royal Festival Hall w Londynie, Concertgebouw w Amsterdamie, sali im. P. Czajkowskiego w Moskwie i Carnegie Hall w Nowym Jorku. Jako kameralista występuje m.in. z Orion String Quartet, A. Avitalem, Ch. Reiss, R. Galliano, M. Frąckiewiczem, A. Szymczewską, Ł. Długoszem i A. Bauerem. W latach 2007–2010 był wykładowcą University of Pennsylvania w Filadelfii, a od 2008 r. wykłada na Akademii Muzycznej w Poznaniu, ponadto prowadzi liczne kursy mistrzowskie. Nagrał pięć płyt kompaktowych, z których trzy otrzymały nominację do Fryderyka. Dokonał prawykonań utworów takich kompozytorów, jak: A. Tansman, K. Meyer, A. Gilardino, M. Neikrug, M. Górecki. Artysta gra na gitarach Rossa Gutmeiera i L. Gajdzika, używa strun Savarez Alliance Corum.

Organizator:

Partner:

Bank Polski

Sponsor złoży:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia, współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.